

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 624/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., advokátkou, Mariánske námestie 31, Žilina, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 18Cpr/3/2015 z 8. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 18Cpr/3/2015 z 8. júna 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 18Cpr/3/2015 z 8. júna 2022 **zrušuje a vec vracia** Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.
3. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 624/2022-10 z 10. novembra 2022 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18Cpr/3/2015 z 8. júna 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ ďalej navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia, vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ ako bývalý zamestnanec sa v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 18Cpr/3/2015 domáhal, aby súd jeho bývalému zamestnávateľovi uložil povinnosť zaplatiť mu z titulu mzdového zvýhodnenia za prácu nadčas sumu 6 916,84 eur s príslušenstvom, ďalej povinnosť vystaviť a zaslať sťažovateľovi výplatné pásky za február a marec 2015 a odstupné, zápočtový list, potvrdenie o zdaniteľných príjmoch za rok 2015 a referenciu. Okresný súd žalobu sťažovateľa rozsudkom č. k. 18Cpr/3/2015 z 28. januára 2019 zamietol. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 15CoPr/6/2019 z 29. júla 2020, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie.

3. Výzvou okresného súdu z 11. januára 2022 bol sťažovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie. Tento poplatok v určenej lehote nezaplatil. Uznesením č. k. 18Cpr/3/2015 z 9. februára 2022 okresný súd dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie zastavil.

4. Sťažovateľ podal proti uvedenému uzneseniu sťažnosť, ktorej podstatou bola námietka, že je v zmysle § 4 ods. 2 písm. d) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) oslobodený od súdneho poplatku.

5. Napadnutým uznesením bola sťažnosť sťažovateľa zamietnutá z dôvodu, že oslobodenie podľa zákona o súdnych poplatkoch sa týka výslovne individuálneho pracovnoprávneho sporu, t. j. konania o náhradu škody z pracovného úrazu a choroby z povolania, konania o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru a konania, v ktorom sa uplatňujú nároky z neplatného skončenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru. Predmetom sťažovateľom vedeného sporu bola povinnosť žalovaného vystaviť a zaslať výplatné pásky za február a marec 2015 vrátane odstupného, zápočtový list, potvrdenie zdaniteľných príjmov za rok 2015, referencie na stavbu zásobovania vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd regiónu Dolné Kysuce s kópiou referencie od konkretizovaného objednávateľa. Z toho vyplýva, že nároky sťažovateľa nemajú povahu individuálneho pracovnoprávneho sporu.

III.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podľa sťažovateľa je prejednávaná vec sporom medzi ním ako bývalým zamestnancom a zamestnávateľom (žalovaný), ktorého predmetom sú nároky plynúce z ustanovení Zákonníka práce. Všetky uplatnené nároky sú nárokmi z pracovnoprávneho vzťahu sťažovateľa a žalovaného, majú oporu v ustanoveniach Zákonníka práce, a nie iného všeobecne záväzného právneho predpisu. V prípade povinnosti vystaviť potvrdenie o zdaniteľnom príjme nároky vyplývajú zo zákonného ustanovenia, ktoré v hypotéze predpokladá pracovnoprávny pomer. Sťažovateľ zároveň legitímne očakával, že pokiaľ jeho vec bola prejednaná ako pracovnoprávny spor na súdoch nižších inšancií, stane sa tak aj v dovolacom konaní. Ako zamestnanec je teda sťažovateľ podľa § 4 ods. 2 písm. d)

zákona o súdnych poplatkoch oslobodený od súdneho poplatku. Okresný súd preto nemal súdny poplatok za dovolanie vyrubiť a pre jeho nezaplatenie nemal dovolacie konanie zastaviť.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že po podaní dovolania a vykonaní potrebných procesných úkonov s tým súvisiacich bol predmetný spis 3. decembra 2020 predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Spis bol 17. decembra 2021 vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia, pričom najvyšší súd v prípise okrem iného uviedol, že „...v dovolacom konaní nebol dovolateľ doposiaľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie. Obsah spisu nepreukazuje, že by súd prvej inštancie priznal dovolateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov v tomto dovolacom konaní, prípadne, že by oslobodenie od súdnych poplatkov v danom prípade vyplývalo z ustanovení ZoSP. Bude preto úlohou súdu prvej inštancie vyzvať dovolateľa na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie a zároveň ho poučiť o následku jeho nezaplatenia...“. Hoci nejde o situáciu podľa ustanovenia § 455 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu, okresný súd nemal inú možnosť, ako postupovať po vrátení spisu z najvyššieho súdu bez rozhodnutia o dovolaní. Preto vyzval dovolateľa (sťažovateľa) na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie.

8. Vo veci konajúci zákonný sudca zotrval na dôvodoch uvedených v napadnutom uznesení a ústavnú sťažnosť považuje za nedôvodnú.

IV.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

9. Zúčastnená osoba nevyužila možnosť vyjadriť sa v konaní pred ústavným súdom.

IV.3. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu okresného súdu, vychádzajúc z citovaného prípisu najvyššieho súdu, vyjadril pochybnosť o tom, že v tejto fáze konania najvyšší súd skúmal vec meritorne, resp., že by to v tejto fáze konania vôbec mohol urobiť, a či si tak mohol vytvoriť záver o tom, či je prejednávaná vec individuálnym pracovnoprávnym sporom. Je toho názoru, že v zmysle citovaného prípisu okresný súd mohol postupovať aj vyznačením skutočnosti, že sťažovateľ je oslobodený od platenia súdnych poplatkov na základe ustanovení zákona o súdnych poplatkoch, a nebol povinný uskutočniť výzvu na zaplatenie súdneho poplatku.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len

formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

12. Argumentácia sťažovateľa pramení v presvedčení, že v jeho prípade ide o individuálny pracovnoprávny spor, a preto je podľa § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch oslobodený od súdneho poplatku za dovolanie.

13. Podľa § 316 ods. 1 CSP individuálny pracovnoprávny spor na účely tohto zákona je spor medzi zamestnancom a zamestnávateľom vyplývajúci z pracovnoprávnych a iných obdobných pracovných vzťahov.

14. Podľa § 4 ods. 2 písm. d) zákona o súdnych poplatkoch je od poplatku oslobodený žalobca v

1. konaní o náhradu škody z pracovného úrazu a choroby z povolania, v konaní o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru a pri uplatnení nárokov z neplatného skončenia pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru,
2. individuálnom pracovnoprávnom spore neuvedenom v bode 1, ak žalobca v tomto spore nie je zamestnávateľom.

15. Z vyžiadaného súdneho spisu v predmetnej veci a príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobný petit znel na zaplatenie špecifikovanej sumy s príslušenstvom z titulu mzdových nárokov, na vydanie výplatných pások, zápočtového listu, potvrdenia o zdaniteľných príjmoch a referencie. Nie je zrejmé, prečo by nemalo ísť o nároky z pracovnoprávneho vzťahu. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia (pozri bod 5 nálezu) vyplýva, že okresný súd zjavne berie do úvahy iba prípad oslobodenia podľa § 4 ods. 2 písm. d) bodu 1 zákona o súdnych poplatkoch, a nie aj bodu 2 tohto ustanovenia. Je nepochybné, že skutkovým a právnym základom pre žalobou uplatnené nároky bol pracovnoprávny vzťah a z neho plynúce oprávnenia. Preto bez toho, že by mal ambíciu vstupovať na pole uplatňovania podústavného práva všeobecnými súdmi, ústavnému súdu s ohľadom na popísané okolnosti predmetnej veci neprichodí iné, než konštatovať, že je vylúčený iný ústavne konformný záver, než ten, že vec sťažovateľa je individuálnym pracovnoprávnym sporom. Okresný súd opomenul jeho oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. d) bodu 2 zákona o súdnych poplatkoch.

16. Napadnuté uznesenie okresného súdu je ústavne neudržateľné, keďže ním nenaplnil požiadavky plynúce zo základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, a to tak, že zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o zastavení dovolacieho konania napriek tomu, že neboli splnené zákonné podmienky na jej zamietnutie, čím odňal sťažovateľovi právo na prístup k dovolaciemu súdu a porušil zásadu zákazu *denegationis iustitiae*. Preto napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

17. Vyslovenie porušenia základného práva má za následok, že ústavný súd napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy zrušil a vec podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vrátil na ďalšie konanie Mestskému súdu Bratislava IV, na ktorý podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona

č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva v predmetnej veci z okresného súdu.

18. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu. Úlohou Mestského súdu Bratislava IV bude opätovne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o zastavení dovolacieho konania, riadiac sa právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí, rešpektujúc obsah a zmysel práva, ktorého porušenie bolo ústavným súdom zistené.

VI.

Trovy konania

19. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

20. Právna zástupkyňa sťažovateľa si v ústavnej sťažnosti uplatnila trovy konania, ktoré vyčíslila sumou 410,26 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľovi patrí nárok na náhradu trov za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj podanie ústavnej sťažnosti. Náhradu za tretí úkon právnej služby – repliku sťažovateľa doručenú ústavnému súdu 28. decembra 2022, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože jej obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci. Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

21. Sťažovateľom uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v požadovanej sume. Priznanú náhradu trov konania je Mestský súd Bratislava IV povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2023

Robert Šorl
predseda senátu